

„Încât pentru episcopii gr.cat., avem bănuială, că dacă între dênșii va fi numai unul care se nu consimtă a avea amestecă cu „schismaticii,” cum numescă ei pe frații loră, nu vor cuteza a participa la revisiunea cărților bisericesci. Acăsta ar fi și contra scopului de a fi așa numitulă greco-catolicismă numai o stare de tranșiune cătră papism. Clerulă rom. cat. din Ungaria ar pune tôte în mișcare îndată ce ar afla de contactulă cu „schismaticii” spre a paralisa împreună lucrarea.“

În ce atinge cestiunea revisiunei cărților bisericesci, noi aducem respectuósele nóstre mulțumiri Înaltă Preasântitului Metropolită Primate, căci de și târđiu, dar în fine totă a dată atenziune modestei nóstre păreri desvoltate încă în 1877 în colónele acestui diară relativă la editarea cărților bisericesci. Iată ce diceam încă de pe atunci într'ună articolă întitulată: „O voce pentru reforma limbetă în cărțile bisericesci” publicată în „Biserica și Șcôla” nr. 14 din an. 1877:

„După aceste premise, credemă că ideia pentru o nouă edițiune a cărților nóstre bisericesci nu numai va fi salutată de tot românulă bună, ci ea va fi îmbracișată și cu ună interesă adeverată, întru cât realizarea ei pôte se facă o epocă nouă în literatura nóstră bisericescă! Dar acumă se nasce întrebarea, în ce modă să se facă o astfelă de întreprindere momentóasă?

„Ori cât de isolați aă fost românii până astăđi, limba ce o vorbescă, respective limba din biserică, ii-a ținută în cea mai intimă legătură frătescă, ea li-a conservată unitatea națională; acăsta legatură noi trebuie se o întărimă astăđi și mai multă. De aceea cărțile bisericesci negreșită aă trebuință d'a fi întocmite astfelă, ca ele, pe cum în trecută, așa și de acum nainte se fie aceleși în tôte bisericile române, din ele românii se învețe și se audă aceași limbă în Bucuresci, aceași limbă în Aradă, și aceași limbă în Blajă! Togmai din acestă punctă de vedere, noi nu aprobămă tractarea unilaterală a acestei cestiuni, cu atât mai pucină aprobămă pasulă ce deja s'a făcută în biserică romană gr. catholică cu edarea unoră cărți bisericesci. În ritulă românii uniți nu deosebescă de cei ortodoși, așa, dar de ce se nu pótă întrebuița ei aceleși cărți rituale cu noi?

„Sântulă sinodă ală bisericei autocefale române, este în primulă locă competentă d'a face pasă hotăritoriă, și a pune în lucrare ideia pentru o nouă edițiune a cărților bisericesci, la care va trebui să se țină contă și de ierarchia bisericei române ortodoxe din coci de Carpați. Decă o conțelegere între aceste autorități va fi chiar în interesulă causei comune, și sperămă că Preasântitulă Metropolită Primate va aduce și la

cunoscintiă Metropolitului ortodoxă din Transilvania, dispozițiunile sântului sinodă în ce privește edițiunea nouă a cărților bisericesci.“

Roma și biserica Românilor.

(Continuare.)

Uimiți de tenacitatea și eroismulă cu care românii își apărau limba și credința ortodoxă regii Ungariei începură a fi mai domoli în paganda loră, și românii se bucurară de o stare mai liniștită până spre finele secolului ală X-lea, mai cu samă sub guvernulă Corviniloră, carei români mari, cari în cele mai fatale timpuri cură cele mai mari merite pentru creștină în genere, sub cari Ungaria ajunsă epocă mai strălucită în istoria sa. Gloriosulă rege Matia, fiulă marelui Ioane Uniade, eliberă nu numai pe români, ci pe tóți creștinii de ritulă riantală, de apăsările clerului catholică, precum și de deciziunale nedreptă, care trebuia să-o acesă cleră. „Schismaticii să nu fie detori a plăticimile, și să nu se constringă prin dregătinutală (comites parochiales) spre plăticimale roră dicime, precum sunt detori a plăticimale locuitoră.” Asemene mântui Vladislău pe românii și pe ceialalți creștini de ritulă riantală, de plăticimale dicimeloră adaogând și causa, că preșcoloră catholică se cuvine să iee dicimă numai de credincioșii loră cărora le servescă. 1)

Noi mai avem dela acesti doi regi, Matia și Vladislău, patru diplome relativă la biserica romană ortodoxă în regatulă Ungariei reportulă preoțiloră, egumeniloră și episcopiloră loră din Maramureșă cu Metropolia romană ortodoxă a Transilvaniei. Ele sunt documente tentice, că pe lângă tôte persecuțiunile proveasupra româniloră din partea bisericei catholice nu numai și-aă păstrată intactă credința loră ortodoxă cu ritulă riantală, dar că erau încă organizați ierarchicesce, avend relațiuni nu numai cu Metropolia ortodoxă din Transilvania și cu Patriarchia Constantinoplei. 2) Pentru sebita importanță ce aă diplomele aceste tivă la starea bisericei române din Ungaria secol. XV, facem aci genesă și reasumarea prinsului loră în următoarele:

La anulă 1391 doi boeri români din moroșă: Baliță Vodă și Dragă Meșteră, carei credinței ortodoxe, înființară o mănăstiră dicată sântului Archangelă Michailă, o mănăstiră cu șapte sate, și apoi mergend la Constantinople se rugară de Patriarchulă Antoniu II primescă sub protecția sa. Patriarchulă a

1) Veđi în „Documente istorice” pag. 47, decretulă lui Vladislău din 1491 și a lui Vladislău din 1495.

2) ib. pag. 50—60.

scuturată rugarea și numi pe Ieromonachul Pa-
 mie Ighemen al Mănăstirii, dându-i autori-
 tate deplină preste toți preoții și laicii din lo-
 curile ce se țin de mănăstire. Dar pe la anul
 1490 un călugăr rusniac cu numele Ioan din
 mănăstirea s. Nicolae din Muncaciū se făcuse
 episcop subordonat Metropolitului din Transil-
 vania. Elu prezentându-se înaintea regelui Vla-
 dislaū ca episcopul mănăstirii s. Michailū din
 Maramureșu, ceru ca venitele acestei mănăstiri
 să se dea lui. Regele, înșelatū, aprobă cererea
 și ordină ca toți preoții și laicii de ritalū ori-
 entalū din Maramureșu să plătescă competențele
 episcopului ca unui capū alū lorū. Ilariū, Egume-
 nul actualū însă alū mănăstirii St. Michailū, înțe-
 gându că episcopul a scosū cu înșelăciunea o ast-
 ută de diplomă, alergă la regele și-i arată drep-
 țile mănăstirii, care le-aū câștigatū dela Pa-
 triarculū Antoniū II. Regele Vladislaū încredin-
 tându-se despre dreptele pretensiuni ale lui Ilariū
 stări drepturile mănăstirii [1494], înscrisă în
 diploma sa Chrisovulū patriarculū, tradusū în
 limba latină, și-lu întări astfel, ca egumenulū
 mănăstirii să arate cuvenită reverință și supu-
 nere Episcopului din Muncaciū și Metropolitului
 din Transilvania, căruia era subordonatū acelu
 episcopū. ³⁾

Din aceste se vede că biserica română or-
 odoxă din părțile Ungariei și Transilvaniei în
 cursul secol. XV era protejată de regii Matia
 și Vladislaū, și că ei luaseră asupra lorū și o
 grijă particulară pentru creștinii ortodoxi în ge-
 neralū. Însă cu începutul secolului XVI această
 linie de lucruri se schimbă și pentru Români
 biserica lorū urmază unū periodū și mai fa-
 vorabil. Reformațiunea din Germania, ca primogenita
 a bisericii apusene, în spiritulū proselitismului
 nu se lăsă mai pre josū decât Papismulū.
 Pe altă parte Mahomedanismulū dela resăritū
 amenință atât ortodoxia, cât și creștinătatea în
 general. Astfelū fu expusă biserica nației române
 la două mari influințe una de resăritū și alta de
 cădere. „Dunărea, acestu fluviu istoricū și miste-
 riosū, precum în istoria veche a popórelorū, se
 vădă a fi fost o linie de dispută între medēdi
 și medēnopte, așa și în istoria nouă a bisericii
 se vede a fi unū zidiū, carele nici pe Mahome-
 dismū nu-lu lăsa să se lătescă în Europa nici
 papismū și reformație se trecă în biserica
 ortodoxă. Aici urmă aceste dispute crunte. Ro-
 mii ca locuitorii premetelorū Dunărei se lup-
 țau și respinseră și pe o parte și pe alta. În
 asta îndoită luptă istoria ne înfacișeză Biserica
 ortodoxă din colo de Carpați ca luptătoare
 contra Mahomedanismului, și Biserica Români-

lorū din coci de Carpați ca luptătoare contra
 Apusenismului. ⁴⁾

Nu cade în cuprinsulū articolului de față,
 ca se desfășurăm aci starea bisericii române
 ortodoxe sub principii calvini ai Transilvaniei,
 vom însemna numai că principii calvini cu no-
 blea calvinisată stórseră tóte mijlócele de împi-
 lare și asuprire ca se pótă atrage pe Români
 în partea lorū. Mulți nobili Români spre a scăpa
 de persecuțiunii, calvinindu-se se făcură unguri,
 precum mai nainte sub persecuțiunile catolicilor
 se făcură catolici și apoi unguri.

Cu finele secolului XVII Transilvania veni
 sub stăpânirea casei austriace. Împeratulū Leo-
 poldū, ajutatū de părinții Iesuiți, parte ca să în-
 tărască pe Catolici, cari încă erau fôrte asupriți de
 Calvinii, parte ca să rehabiliteze biserica catolică
 pentru perderile suferite din cauza reformațiunei,
 stărui ca Români să se unescă cu biserica Romei.
 De aci starea Românilorū în respecte eclesiastice
 începe a se schimba. Metropolitulū Teofilū, îndem-
 natū de Primatele Ungariei, Leopold Kollonics
 și de agentele lui, Iesuitulū Paulū Barani, convocă
 în 1697 sinodū la Alba-Iulia în care stabili con-
 dițiunile uniunei, dar unirea se primi definitiv
 numai în sinodulū dela 1700. sub Metropolitulū A-
 tanasiū. Se pare că istoria este mistificată în privința
 condițiunilor uniunei. În „Bis. și Școlă“ din 1879 noi
 am publicatū *manifestulū* originalū a Metropolitului
 Atanasiu, aflatū de D. N. Densușanū, emisū din
 partea academiei române spre a culege documinte
 pentru istoria lui Horia în bibliotecile și arhivele
 din Ungaria. Din acesta se vede că unirea s'a
 făcutū numai într'unū punctū cu biserica Romei
 și anume în recunóscerea primatului Papalū, iar
 celelalte puncte sunt vîrte de iesuiți în versi-
 una latină a manifestului, căci în originalulū,
 care e scrisū cu cirile, ele lipsescū cu dese-
 vîrsire.

Fie cum va fi, destulū că uniunea făcută cu
 biserica Romei a fost din partea Românilorū,
 duple cuvintele fericitului *Papiu Ilarian*, o ade-
 vîrată *tocmelă* cu Catolicii transilvani, și unū
actū curatū politicū din partea Românilorū, cari
 credeau, că prin unire nu numai vor scăpa de
 persecuțiunile cele grele, ci vor dobândi și drep-
 țuri egale cu celelalte națiuni și religii din
 patrie. ⁵⁾ Întrebarea ce ne preocupă este: Care
 a fost pozițiunea bisericii române din Transil-
 vania și Ungaria după unirea cu Roma și ce
 folóse aū dobânditū Români prin uniune?

(Va urma)

⁴⁾ Archier. Fil. Scriban: „Istoria bisericii Rom. pag. 64.

⁵⁾ A. Papiu I. Ilarian: „Istoria Românilorū din Dacia supe-
 rioră“ pag. 68.

Sinodul eparhial din Arad.

(Continuare).

Sedința V. s'a ținută la 28. Aprilie, (10. Mai), 10 ore dimineața, sub președintele Prea Sfinției Sale Dnului Episcopu Ioan Mețianu. Notariu: Ioan Buna.

Se cetesce protocolul sedinței a IV-a și se autentice.

Se prezintă concludul reuniunii învățătoresc diocesane prin care s'a decis neparticiparea la adunarea reuniunii învățătoresc regnicolare din anul trecut 1882. Se transpune la comisiunea scolară.

Comisiunea emisă sub Nr. 66. 1882, pentru elaborarea unui proiect de regulament referitoriu la procedura alegerei deputaților sinodali eparhiali își prezintă operatul. Se ia la cunoștință deciden-du-se punerea acestui elaborat sub dezbateri în vremea sedinței următoare a sesiunii actuali.

Asemenea din partea comisiunii alese prin concludul sinodale de sub Nr. 179. 1882, pentru revizuirea regulamentului afacerilor interne se insinuă elaboratul pregătit. Sinodul decide dezbateri elaboratului prezentat în una sedință viitoare a acestei sesiuni sinodale.

Deputatul Mihail Sturza face următoarea propunere: Sinodul decide instituirea unei comisiuni istorice, care însărcinându-se cu culegerea de documente istorice referitoare la istoria noastră biserică în general și în special la istoria eparhiei noastre, pe baza datelor erunde va avea a descrie istoria diecesei noastre, fiind îndatorată a reporta în tot anul sinodului despre activitatea sa, ér spesele înpreunate cu procurarea documentelor, se vor acoperi din rubrica: „speselor neprevădute.“ Sinodul transpune această propunere la comisiunea scolară.

Deputatul Demetriu Bonciu cu privire la cestiunea „fondurilor comune,“ propune: Consistoriul aradanu se însărcinează, ca până la sinodul anului viitoriu se facă un proiect de normativ care va servi de basă la administrarea respective manipulare fondurilor amintite, ér Nicola Zigre face amendament: ca Consistoriul aradanu se comunice acel proiect de timpuriu consistoriului oradanu pentru alu însoți cu posibilele sale observații până la sesiunea viitoare sinodală; care propunere și amendamentu înbinat: Sinodul le primesce și ridică la valoare de conclud.

Emericu B. Stancu: din considerațiune, că preveduta despărțire a fondurilor comun va reclama dela Senatul consist. episcopesc o constituire mai organică și o activitate mai întinsă, și din considerațiune, că în sensul §. 133 a Statutului organici funcționarii speciali pentru administrarea fondurilor au se fie aleși din sinul Senatului episcopesc, în fine din considerațiune, că numărul membrilor consistoriali cu deosebire în acest Senat nu este complet, și prin urmare nu va ajunge pentru alegerea funcționarilor asesorii recerți, propune Completarea Senatului episcopesc consistorial din Arad cu numărul recerțu de membri încă sub decursul acestei sesiuni sinodale. Se transpune comisiunii organizatorice.

Deputatul Traian Barzu propune: Să se decreteze ca „fondurile comune“ și după despărțire rămân ne atacavere. Contra acestei propuneri făcându-se contra propunere pentru trecere la

ordinea zilei, după deslușirile și obiecțiunile Prea Sfinției Sale Dnului Episcopu Președinte, Sinodul din considerare că titlul și destinațiunea și urmarea nealienabilitatea fondurilor comune nici despărțirea pusă în perspectivă și decretată prin concludul sinodale de sub Nr. 108/1883 nu se alterează și rămâne în vigoare, enuncie trecerea la ordinea zilei.

Deputatul Dr. Iosif Galu propune și sinodul decide: Din incidentul deciderii asupra reportului delegațiilor de despărțire a fondurilor comune aflându-se rațiunile în ordine; Sinodul ambelor diecese, Arad și Caransebeșu, vor a strada absolutorie membrilor episcopiei provisor de sub acărea administrațiune se ia fondurile.

Totu deputatul Dr. Iosif Galu propune: Consistoriul care va primi fondurile sub manipulare până la prosimul Sinod nu e îndreptățit a se împrumuta; contra aceste I. P. Desseanu face propunere pentru și, sinodul cu majoritate de voturi decretă: trecerea la ordinea zilei.

Vine la ordinea zilei referada comisiunii emise pentru censurarea „Reportului general“ a episcopiei provisorie pentru fondurile comune, care reportoriul se Georgiu Dringău, după ce în generală permite, că comisiunea emisă sub Nr. 260. 1882 pentru reviziunea socoților episcopiei nu a reportat despre activitatea sa și așa nici episcopia nu știe totu face observațiunile sale, mai departe, că episcopia la 15. Decembrie 1882 fiindu scontat prin Prea Sfinția Sa Dn Episcopu diocesanu Dragonescu și Ioan Belesu, s'a aflat în ordine bună. Cu privire la punctul I despre starea fondurilor reportază: că afară de fondul comunelor manipulat separat, care cu finea anului 1882 a în hărthi de valoare și bani gata 13.119 fl. 24 cele șese fonduri ce stau sub îngrigirea episcopiei anului 1882 a reprezentat și anume: 1. fund. bisericescă cultuală 486.885 fl. 10 cr. 2. fund. scolar 100.401 fl. 93 1/2 cr. 3. fund. pensional 81.096 fl. 47 1/2 cr. 4. fund. Balla 14.919 fl. 61 cr. 5. fund. convicțione 8.130 fl. 71 cr. 6. fund. seminar. „Rajacsics“ 4.000 fl. 06 1/2 cr. cu totul: 645.464 fl. 06 1/2 cr. față de anul precedent 625.679 fl. 90 cr. rezultându creșterea de 19.884 fl. 16 1/2 cr. care sumă se cuprinde în: a) obligațiuni private 376.323 fl. 05 1/2 cr. b) obligațiuni rurale 26.351 fl. 72 cr. c) bani gata 2.531 fl. 36 1/2 cr. d) elocați în institute 151.277 fl. 15 cr. e) realități 11.850 fl. 45 1/2 cr. f) interese restante 29.031 fl. 34 cr. g) aucta restantă 38.053 fl. 55 cr. h) anticipații ascurări contra focului 710 fl. 04 cr. i) anticipații de spese advocațiale adjudecate 2.252 fl. 66 1/2 cr. j) anticipațiuni advocațiale și altele 2.768 fl. 56 cr. k) vadio nerestituite 735 fl. — cr. l) anticipațiuni Consistoriului din Caransebeșu 3.579 fl. 17 cr. m) fond. bisericescă are mobile în valoare 640 fl. 66 cr. n) fond. scolarii mai are pretensiuni dubioase în comunu cu hierarchia serbescă 13.877 fl. 22 cr. sport procesu 440 fl. 46 cr. o) casa donată de fericițu Sava Arsciu institutului preparamialu în valoare 3.000 fl. — cr. Venitele prescise pe anul 1883 au fost și anume: 1. interese 41.958 fl. 86 1/2 cr. 2. taxe scolară 1.765 fl. 79 1/2 cr. 3. venitul de realități 741 fl. 58 cr. 4. diverse 28 fl. 61 cr. cu totul 44.482 fl. 85 cr. Iar erogatiunile pe același an și anume: a) Consistor. diocesane 18.650 fl. — cr. b) Spese administrative 4.555 fl. 53 cr. c) Spese procesuale 900 fl. 83. cr. d) Contribuțiune de venit 370 fl. 43 cr.

Referenți din interese și spese 233 fl. 90 cr. de totu :
710 fl. 69 cr. Comisiunea propune și Sinodul
decide: se ia spre scire încredințându-se revisiunea
delegatului delegațiunei sinodale ce se va alege.

Referenți la punctul II. lit. A. Nr. 7 a repor-
tului episcopiei provisorie despre administrațiunea
fondurilor, prin care se reportază: că epitropia în
anul 1882 a ținută trei ședințe plenarie în lunele
septembrie, Iuliu și Noemvre cu o durată de zile, în care
s-au pertractat mai multe chestiuni importante privi-
toare la relațiunile interne și externe a epitropiei;
mai departe că dintre 1586 piese întrate la epitropie
în decursul anului 1882, s'au resoltivă prin birou 1472
și 114 piese mai importante au fost pertractate în
ședințele plenarie, dintre cari 103 s'au superatâ iar 11
rămânând prea târziu au ramas în restanță pentru
punctul următoriu, — la propunerea comisiunei se ia
la cunoscință.

Partea referenți la conclusele episcopiei punc-
tului II lit. B. 8. prin care se arătă: că s'au luat
116 concluse, 116 în cause administrative, 54 la ce-
le de împrumutâri votându-se 43 împrumutâri în
suma de 14,830 fl. iar 7 concluse se referesc la oferte
de cumpărare pentru realitățile episcopiei, — după ce
comisiunea s'a convinsă prin esperința nemijlocită
la votarea împrumuturilor s'a observatâ întru
regulamentul, propune a se lua și Sinodul ia
spre scire.

Relativu la conclusele menționate în reportul
episcopiei la II. B. 7. a. b. c. d. prin cari s'au dispus :
în casu dacă comisiunea scontratâre nu ar scontr-
ata cassa totdeuna înainte de întrunirea plenului,
scontratarea să se efectuească prin Prea Sântia Sa Dlu
episcopu cu ajutoriul contabilului și a substitutului
președinte, avându a se lua despre rezultatul proto-
colu subternându plenului, mai departe: că debitorii,
cari au primitu deși măcar numai o parte ôre-care
în împrumutul acordat, dela ridicarea împrumutu-
lui computându în decursu de unu jumetate de anu
ab greumântul abdicării împrumutului sunt îndeto-
și deobligatâ a esopera stergerea sarcinelor ce
precedatâ împrumutul; după aceea: că în casuri
procese finite ori sistate prin respiriul biroulu este
dramatâ se detragă mai nainte de tôte spesele ad-
vocaționale și procesuali avându apoi a computa din
avire camele de întârziare și curinte și în urmă
capitalu; în fine: că spesele cauzate prin debitorii
punu în contul acelorași, deobligându-se advocații
de validita contra lor, — comisiunea propunându
punctul ia spre scire.

Dispozițiunea episcopiei aretatâ în reportu la
punctul II. B. 9. prin care dela Septemvre 1882
pentru cuitarea solvirilor efectuate din partea debi-
torilor a introdus libelele de solvire usuete la alte
citate de bani, la propunerea comisiunei se ia la
cunoscință.

Cu privire la punctul II. B. 10 prin care se
reportază că Dlu Dr. Atanasiu Sandorâ a renunțatâ
la postul de președinte substitutâ alu episcopiei, în
locuarea căreia în loculul seu s'a alesu de președinte
Dlu Goldișu, fostulu cassariu care asemine renun-
te la postul acesta, și că de cassariu s'a alesu
Dlu Ceontea, comisiunea propune și Sinodul
decide: abdicarea Dlu Dr. Atanasiu Sandorâ dela
postul de președinte substitutâ se ia la cunoscință,
și alegerea Dlu protosincelu Iosifu Goldișu de pre-
ședinte substitutâ și a Dlu Teodoru Ceontea de cas-
sariu alu episcopiei fondurilor comune se aprobâ.

La punctu II. B. 11 alu reportului notificându-
se că prin repausarea zelosului membru Alesiu Popo-
viciu a devenit în vacanță și e de a-se suplini unu
locu de membru, — comisiunea considerând ca nici
în locul de mai nainte reposaților fosti membri ai
episcopiei Andreiu Papp și Dr. Paulu Vasiciu nu
s'au alesu până acum membrii noi: propune întregirea
episcopiei provisorie prin alegerea alorâ trei membri,
unul din cleru și doi dintre mireni. Contra aceste
propunerii deputatul Paulu Rotariu propune ținerea
întregirii respective a alegerii în suspensâ, însă Si-
nodul primind propunerea comisiunei decide: ale-
gerea alorâ trei membri în epitropia provisorie a
fondurilor comune, unul din cleru și doi mireni.

Aretarea de sub punctul II. C. 12 alu repor-
tului, cumcă epitropia întroducându evidența despre
realitățile cumperate dela debitorii sei pe cale lici-
tațională s'a conformatu conclusului sinodalu 246/882
la propunerea comisiunei, se ia la cunoscință.

Relatarea din reportu cuprinsâ sub punctul II.
C. 13 despre acea, cumcă epitropia în urmarea con-
clusului Ven. Sinodu eparchialu din Caransebeșu de
sub Nr. 122 anul trecutâ și 253/882 alu Sinodului
eparchialu aradanu, comunelor bisericesci debitoria
în casu de petiționare începându dela 1. Iuliu 1882
a redusu interesele dela 8% la 6% împărtesindu-se
până aci de asta ușorare comunele bisericesci: Arad,
Checia-română, Jadanu, Tornea și Cianadulu ungu-
rescu; la propunerea comisiunei se ia spre scire.

La cererea episcopiei manifestată sub Nr. 14
pentru complanarea causei de controversâ referenți
la suma de 3000 fl. anticipată diecesei Caransebeșului,
— comisiunea propune și sinodul decide: Delegațiunea
sinodală se îndrumă a complana acestâ afacere con-
form concluserorâ sinodale de sub Nr. 189/881 și
254/1882.

Punctul 15 alu reportului în firul căruia se
reportază: că în privința securității localului seu,
epitropia s'a acomodatâ conclusului sinodale din anul
precedente Nr. 248 comisiunea propune a se lua la
cunoscință, care propunere urmăritâ de amandamentulu
deputatului Ioan P. Desseanu se redică la valôre
de armatoriulu concludu: Se ia la cunoscință și fiind
în prospectu împărțirea fondurilor comune în cât
acestâ nu va fi alterată prin vre-o pedecă neprevê-
dută, consistoriulu aradanu se autorisézâ a edifica o
localitate corespunzetore pentru epitropia diecesanâ
în curtea consistorială cu economia posibilă.

Partea reportului de sub litera D. 17. 18. 19.
în care se relatează: că epitropia avea la începutulu
anului 1882 șapte realități și anume: în Covasintu
trei, o casă cu grădină; o viniă și $\frac{7}{8}$ sesiune estravi-
lanu; — în Sâmbătenii: douê case întravilane și $\frac{1}{4}$
pământu estravilanu; în Monostoru o casă cu in-
travilanu și $\frac{1}{4}$ estravilanu; în Igrisțu 18 jugere es-
travilanu; câtrâ cari realități în decursulu anului s'a
mai cumpăratu în Pâncota dela debitorile V. Crișanu
o casă cu întravilanu, și $\frac{1}{4}$ sesiune; 5 case cu în-
travilane, o via de unu juceru și 2 sesiuni, 6 jugere
estravilanu; — dintre cari realități însă a vëndutâ:
via cu 1500 fl. casa cu gradina și estravilanu din
Monostoru cu 762 fl. 14 cr. și realitățile din Pâncota
cu 600 fl. — în fine ca realitățile episcopiei se fructi-
fică prin esarendari, — la propunerea comisiunei se
ia spre scire.

Notificarea de sub punctul D. 20. și 21. ale
reportului: cumcă din motivu că manipularea și
alte înprejurări și erogăționi externe înfluințézâ a-

la întârziare, toate preliminarele în lunile Ianuariu și în Martiu ale fiecărui an, și apoi ale restituirii respectivelor ofițe parohiale pentru întrebuințare.

Cu privire la punctul 3 din reportul consistoriului aradan, și punctul 6 din reportul consistoriului oradan, referitorii la concludul sinodal din anul trecut Nr. 204, din care se vede, că conștiințele în lipsa de mijloace suficiente au constătat că nu pot să procedă pre protopresviterii și inspectorii școlari cu paușale de călătorie și diurne la bugetele lor pentru escursiunile, ce întreprind vizitarea bisericilor și școlilor, comisiunea propune, și sinodul primind la punctul acesta și amendamentul propus de Dr. Nicolai Onoi enunță: sinodul între împrejurările actuale ascultându reportul conștiințelor în vederea stării financiare schiară, că de o camdată nu se poate executa intenținea cuprinsă în concludul sinodal de sub Nr. 204 din anul trecut.

Punctul 4 din reportul consistoriului referitor la decisul sinodal din anul trecut Nr. 205, din care se vede, că consistoriul a încredințat casa lasamentului fericitului Scharlatto din Timișoara avocatului Paul Rotariu, carele însă până acum reportat în această cauză la propunerea comisiunii se ia spre scire, avisându-se consistoriul a cere raportul dela plenipotențiatul său.

Punctul 5 din reportul consistoriului, referitor la decisul sinodal din anul trecut Nr. 206, din care se vede, că consistoriul oradan a primit în scopul fundației Zsigaiene pre anii 1878/9 și 1879/80, iar pentru substernerea socolilor restante spre anii 1880/1 și 1881/2 a luat dispozițiunile necesare la propunerea comisiunii, se ia spre știință.

Cu privire la punctul 6, din reportul consistoriului aradan, înbinat cu reportul consistoriului oradan, referitorii la decisul sinodal din anul trecut Nr. 208, din care se vede, că conștiințele au ales datele pentru înființarea unui fond de asigurare diecesană pentru asigurarea edificilor bisericilor și școlare contra focului, dar intrându acele date târziu consistoriul nu și-a putut termina opera, și astfel cere a se prelungi termenul până la proxima sesiune sinodală — sinodul la propunerea deputatului Dr. Georgiu Popa enunță: Pe baza raportului deja cules se avisează ambele consistorii a încheia cu careva societate de asigurare, că pe lângă care favorul de premie și pe partea diecesei se garanteze acolo toate edificile bisericilor parohiale școlare, începându validitatea asigurației din Ianuariu 1884.

Punctul 7 din reportul consistoriului, referitor la decisul sinodal din anul trecut, Nr. 210, din care se vede, că provocându-se comitetul fondului alumneal din Timișoara a substerne protopresviterii adunărilor generale și respectul despre fondul, acelui comitet a răspuns, că fiind alumni din Timișoara, pre baza statutelor sale, o corporație independentă de orice controlă afară de cea a adunării generale, se ia spre știință.

Punctul 8 din reportul consistoriului, referitor la decisul sinodal din anul trecut Nr. 211, din care se vede, că consistoriul întru administrarea și facerea socolilor fondurilor și fundațiilor diecesane a încheiat în mod provisoriu un nou formulariu despre aplicabilitate se va reporta la proxima sesiune sinodală la propunerea comisiunii, se ia spre știință.

Punctul 9 din reportul consistoriului, referitorii la decisul sinodal de sub Nr. 214 din anul trecut, că consistoriul a avisat cassa consistorială a porta evidință despre toate anticipațiunile esmisiunilor consistoriale, cea ce s'a și efectuit, la propunerea comisiunii se ia spre știință.

Punctul 10 din reportul consistoriului, referitorii la concludul sinodal din anul trecut de sub Nr. 250. se restituie comisiunii pentru studiere.

Cu acesta ședința se încheie anunțându-se cea următoare pre mâine și la 9 ore înainte de media.

Diverse.

* **Contribuție pentru banii bisericesci.** Inspectorul regesc de contribuție, pentru comitatul Aradului, a îndatorat pe notarii comunali, ca să ceară dela preoții și epitropii parohiale arătare sau fasiune despre venitele bisericilor din camele banilor dați împrumut, spre scopul de ale supune darei de venit. Deci, prevădind consistoriul că notarii comunali cât de curând vor cere dela preoții și epitropii parohiale astfel de arătări sau fasiuni, pentru orientare a adresat protopresbiterilor și preoților din comitatul Aradului, cu dno 10. Mai a. c. un cerculariu cu următoarele instrucțiuni: 1. După articolul de lege mai sus citat, sub darea de venit, *cad numai camele ce se capătă după capitalele împrumutate, însă nu cad sub acea dare și capitalele însele*, precum nu cad nici contribuțiile dela popor pentru biserică, ce se dau sub nume de: „spesele cultuali.“ 2. Dar nu cade sub contribuție nici chiar venitul din came, dacă acela nu trece preste 315 fl. pe an, și dacă biserica nu mai are și alte venit, ce, — cu camele împreună — ar trece preste 315 fl. pe an. 3. Mai încolo nu cad sub dare nici venitele din came, dacă acele formeză ceva fond școlariu sau de învățământ, adevă: dacă ele au mențiunea de a se întrebuința spre oricare scopuri școlare, și de învățatură. 4. În fine bisericile noastre, nu au a plăti dare nici pentru banii elocați la cassele de păstrare, fiind că după asemenea bani plătesc dare însele cassele de păstrare.

* **Almanachul „României Jună“** a apărut și se află de vânzare la societatea „România Jună“ Viena VIII. Lange Gasse Nr. 4. cu prețul de 2 fl. v. a. pentru A. Ungaria și 5 lei pentru România și streinătate, afară de porto (15 cr. cr. pentru A. Ungaria și 70 de bani pentru România).

Concurs.

Se escrie concurs pentru deplinirea vacanței parohie de clasa I din opidul Șiria, protopresbiteratul Șirei.

Emolumentele sunt: una sesiune de pământ aretoriu, birul preoțesc delă 200 case delă cei cu pământ o măsură, iar delă jeler 1/2 mesura bucute și stólele îndatinat.

Doriterii de a ocupa această parohie sunt avisați recursele instruate în sensul st. org. provezute cu testimoni de maturitate și de cualificație pentru parohie de clasa I recursele astfel instruate se le substernă oficiul protopopesc din Șiria (Világos) până în 5. Iunie st. v. a. c.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu nime: **Atanasie Mera**, adm. protopopesc.

Pe baza deciziei Ven. Consistoriului aradanu de dto 20 Ianuarie 1883 Nr. 54 scol. 43 pentru deplinirea postului de invetiatoriu la școla gr. or. română din opidul Pâncota, în protopresbiteratul Șiriei (Világos) se escrie concursu de nou cu terminu de alegere pe 7. Iunie sf. v. a. c.

Emolumintele sunt: a) 200 fl. v. a. bani gata; b) jumătate sesiune pământu comasatu, c) 12 orgii de lemne din care se va încălzi și școla, d) cuartiru liberu cu grădină de legumi, e) 20 fl. v. a. pentru încălțitul școlei, f) 20 fl. v. a. ca onorariu pentru lucrările scripturistice, g) 6 fl. v. a. pentru conferință, și dela fie-care înmormântare unde va fi poțit 40 cr.

Dela recurenți se pottesce se producă: a) atestatu de botez, b) testimoni preparandialu și de calificatiune, c) testimoni de calificatiune din limba magiara, preferință vor avea cei cu clase gimnasiale cari cunosc limba germană, și cari au produsu deja probe și rezultate pre terenul pomaritul și alu horticulturiei. Recursele astfelu instruite adresate comitetulu parochialu se le trimite până la ziua de alegere oficiulu protopresbiteralu din Világos.

În fine recurenții au a-se presenta în vre-o Duminecă sau serbătore în s. Biserică spre a-și arăta desteritatea în cantu și tipicu.

Comitetulu parochialu.

In conțelegere cu mine: **Atanasiu Mera**, adm. protopopescu și inspectoru de școla.

Pe baza deciziei consistorialu Nr. 156. B. pentru ocuparea postulu de capelanu pe lângă bolnaviosulu paroch dela parochia de a III-a classa din Hodoșu, în protop. Lugoșulu etțulu. Carasu-Severin; se escrie concursu cu terminu până la 12. Iunie v. a. c. în care ziua se va ține alegerea.

Emolumintele sunt: dece jugere de pământu aratori, a treia parte dinbirulu preotescu dela 120 case, câte una mesură de cucuruzu despoiatu, precum și a treia parte din stola usuată eventuală dela tôte funcțiunile preotesce și ale oficiulu parochialu.

Recursele instruite în sensulu statut. org. bis. au a-se adresa cătră comitet. parochialu gr. or. din Hodoșu, și a-se trãmite Rs. D. Georgiu Pestean, protopresvit. în Lugoșu.

Comitetulu parochialu.

In conțelegere cu D. protop. tractualu.

Nr. 156 Sc.

Consistoriulu diecesanu alu Caransebeșulu prin acēta publică concursu pentru întregirea următoarelor posturi vacante invetiatoresci:

I. În protopresbiteratul Oraviții pentru postulu invetiatorescu din Vasiova, cu carele sunt împreunate următoarele competențe: salariu în bani gata 150 fl. folosirea a douē grădini ale școlei, fiecare de câte 1/2 jugerū și dintre care una este intravilană iar alta estravilană. Mai departe folosirea a 2 jugere de pământu de arătură de prima clasă; 16 metri cubici de lemne de focu, din care se încăldește și școla, 50 cr. dela fiecare înmormântare, pașalū pentru scripturistica 5 fl. iară pentru conferințele invetiatoresci 12 fl.; cortelū naturalū.

În fine după mórtea emeritulu invetiatoriu Iosif Avram se mai adauge la beneficiulū invetiatorescu încă suma anuală de 150 fl. și folosirea unū jugerū

de pământu, care le folosesc: acuma acest emeritu invetiatoriu.

II. În protopresbiteratul Fagetulu pentru postulu invetiatorescu din:

1) *Fovergina*, cu salariu de 210 fl. 32 de metri cubici de lemne, folosirea a 3 jugere de pământu de arătură și cortelū liberu cu grădină de 1/2 jugerū.

2) *Tomesci*, cu salariu de 230 fl. 32 de metri cubici de lemne din care se încăldește și școla, 10 fl. pentru conferințele invetiatoresci, 5 fl. pentru scripturistica, folosirea a trei jugere de pământu și cortelū liberu cu grădină de 1/2 jugerū.

3) *Farașești*, cu salariulū de 200 fl. 32 metri cubici de lemne, din care se încăldește și școla, un jugerū de pământu, și cortelū naturalū cu grădină de legumi.

4) *Poeni*, cu salariulū anualū de 240 fl. 32 metri cubici de lemne, 10 fl. pașalū pentru scripturistica și pentru conferințele invetiatoresci, și cortelū liberu cu grădină de legumi.

Concurenții la aceste posturi își vor trimite la Consistoriulu diecesanu în Caransebeșu până în 10/22 Iulie 1883: petițiile instruite cu documintele recerăte în înțelesulu statutulu organicu.

Caransebeșu din ședința consist. ținută în 10 Martie 1883.

Episcopul diecesan

Ioan Popasu, m. p.

În urma deciziei venerabilulu consistoriu din Caransebeșu dto 25. Ianuarie 1883. Nr. 23. B. escrie concursu pentru a 2-a parochia vacantă, clasa a treia din comuna *Cornerova*, în ppviteratul Mehădiei, până la 12. Iunie a. c., când va fi școlă gerea.

Emolumintele sunt: a) 300 fl. v. a. în bani gata b) una sesiune parochială și c) cuartiru cu grădină de legumi.

Recurenții sunt avisați a înainta suplicele la dto de concursu, instruite conform prescriptelorū statutulu organicu §. 13. până la 10. Iunie a. c. subșosulu la Orșova-veche.

Orșova-veche, în 4. Maiu 1883.

Din încredințarea ven. consistoriului:

Mihailă Popovici, m. p. protopresviteru.

Publicare de licitațiune minuendă.

Cu aprobarea Venerabilulu Consistoriu diecesan aradan — în ziua Înălțarei Domnulu adeca 26. Maiu, (7. Iunie), a. c. se va ține în Căcărău, 11 ore n. m. licitațiune minuendă pentru edificarea unei biserice nouē, acăreia planū se pōte conțene la oficiulū ppvteralū din Buteni (Butyin). Întreprinditorii concurenți sunt poțiti a depune unū v. a. de 10% în bani gata au în papire de statū — suma esclamațiunei de 5000 fl. — Ofertele subșosute în scrisū încă se vor lua în considerațiune. Cele ce prin acēta se aducu la cunoscința tuturor celor interesati.

Căcărău, la 8. Maiu, 1883.

Ioanū Gurbanū, m. p. adm. parochialū.

Onu Oprea, m. p. episcopu par.